

УДК 338.1

І.Б. Федішин, канд. економ. наук

Тернопільський національний технічний університет ім. І.Пулюя

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ КРИЗИ

I.B. Fedyshyn, Ph.D.

ANALYSIS OF PROBLEMS IN DOMESTIC ENTERPRISES INNOVATION ACTIVITY FINANCING IN A CRISIS CONDITIONS

На сьогоднішній час кризові явища в економіці України поглиблюються і становлять загрозу для подальшого функціонування і розвитку виробничих можливостей. Нестабільність національної економіки пов'язана із дестабілізацією фінансових процесів на всіх напрямках народногосподарського комплексу, зокрема це торкається промисловості [1].

Загалом, в економічній літературі виокремлюють наступні методи державного регулювання інноваційних процесів, з них прямі методи [2]:

- Державні цільові комплексні програми забезпечують фінансування інновацій у пріоритетних галузях економіки, що визначає держава;
- Адміністративне регулювання передбачає пряме дотаційне фінансування, що надається відповідно до чинного законодавства;
- Контрактне фінансування – система договорів між замовниками та підрядниками, де держава виступає замовником та споживачем науково-дослідних розробок, а виконавцями суб'єкти господарювання. У договорі чітко визначаються строки завершення робіт, розподіл завдань та матеріальної винагороди між виконавцями, а також взаємні зобов'язання й економічні санкції.

В Україні криза вже призвела до еміграції кваліфікованої робочої сили, скорочення бюджету державних витрат на НДДКР і системи освіти, а також ослаблення кредитної системи та інфраструктури. Якщо на ці наслідки не буде правильної та адекватної реакції державних структур, то існує ризик того, що інноваційна сфера економіки буде істотно послаблена і потенціал для зростання в найближчі роки буде підірваний.

Проаналізувавши стан промисловості, виділено такі загальні макроекономічні чинники, які ускладнюють фінансово-економічну діяльність підприємств цієї галузі економіки:

- існування диспропорції інвестування, особливо інноваційної діяльності;
- некерованість ринковими процесами рівноваги між попитом та пропозицією;
- недосконале законодавство та фіскальна політика;
- повільне інтегрування в стабільні ринки.

В Україні ще не склався дійовий механізм інвестування масштабних технологічних змін. Державні науково-технічні програми часто не забезпечують кінцевих результатів. Швидкість розпаду неконкурентоспроможних виробників значно перевищує темпи створення нових конкурентоспроможних. Така ситуація вимагає подальшого підвищення ролі держави у недопущенні деіндустріалізації країни і відновлення попиту на продукцію вітчизняних виробників на внутрішньому і світовому ринку. Для цього необхідно подолати перекося в структурі грошової маси, активізувати прикладні наукові дослідження, оскільки їх ослаблення в Україні неминуче погіршує її соціально-економічні умови і, зокрема, підриває здатність підприємств промислового комплексу до інноваційної діяльності.

В умовах нестабільності політичної та економічної ситуації формування інноваційної стратегії, співпраця та партнерство є необхідним, а також розширення ефективних процесів та відповідних методів (важелів) впливу, а саме:

1. Оптимізація вертикальної інтеграції в напрямку розвитку. Для поліпшення вертикальної інтеграції повинен застосовуватись точний аналіз ключових компетенцій і можливостей для диференціації малих та середніх підприємств. Визначення масштабів та оптимізації вертикальної інтеграції вимагає застосування аутсорсингу, а також визначення потенціалу у сфері управління НДДКР.

2. Застосування ефективних процесів розробки продукту. В нестабільній економічній системі створення чітких структур є необхідним.

3. Ефективне управління і система контролю. Моніторинг процесу фінансування інноваційної діяльності значною мірою повинен спиратися на ефективні системи управління і контролю, що допомагає відслідковувати дані швидше й ефективніше, і перетворювати їх в ключові показники ефективності. Ключові індикатори включають критичні показники часу, бюджету та результатів окремих інноваційних проектів розвитку.

4. Бенчмаркінг. Рівень досліджень досвіду закордонних підприємств у період кризи може підтримувати ефективний розвиток промислового сектору економіки. Створення центру бенчмаркінгу в компанії може бути величезною перевагою в конкурентній боротьбі за ринки.

На нашу думку для ранніх етапів розвитку інноваційних підприємств найбільш результативні такі форми фінансування: гранти, державні субсидії в конкретне підприємство, власні кошти інноваційного підприємства та залучення зовнішнього капіталу. Типовими джерелами зовнішнього фінансування дольової є бізнес-інкубатори, стартап-центри і фонди венчурного капіталу.

Для стабільного функціонування промисловості необхідно не руйнувати державний сектор, а комерціалізувати його діяльність, посилити його функції як рівноправного суб'єкта ринкових відносин, що у ціновій політиці повинно проявлятися шляхом встановлення цін на свою частку власності, до якої повинні належати природні монополії, частина інфраструктури промислового виробництва, що перешкоджатиме порушенню господарських зв'язків. Необхідно запровадити порядок створення інноваційних асоціацій як засобу концентрації виробничими підприємствами фінансових ресурсів та розподілу ризиків реалізації інноваційних проектів, а також розробити державну систему страхування ризиків інноваційної діяльності, зокрема спеціально створеною державною чи державно–приватною страховою компанією.

Література

1. Божанова О.В. Особливості управління економічним потенціалом промислового підприємства. / Вісник економіки транспорту і промисловості № 31, 2010
2. Сучасна інноваційна політика держави в Україні: проблеми та перспективи реформування / Л.В. Лебедева // Ефективна економіка. — 2014.- №1
3. Perez Carlota. Technological Revolutions and Financial Capital: The Dynamics of bubbles and Golden Ages. Cheltenham: Elgar, 2002.
4. Державний комітет статистики України - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
5. Інтернет – портал для управлінців Management.Com.Ua - [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.management.com.ua/notes/more_innovation.html